

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä "Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet" (OM/7/41/2014)

Oikeusministeriö on lausuntopyynnössään pyytänyt lausuntoja työryhmämietinnöstä, jossa käsitellään lahjusrikoksia koskevien säännösten muutostarpeita. Lausuntopyynnössä ei ole erikseen mainittu yksittäisiä asioita, joihin pyydetäisiin ottamaan kantaa. Kokoomus lausuu kantanaan seuraavaa:

Kokoomus pitää tärkeänä, että Suomi uskottavasti torjuu korruptioita lainsäädännön ja käytäntöjen kautta. Suomi on menestynyt hyvin kansainvälisissä korruptiovertailuissa, ja on huolehdittava, että sijoitus säilyy tulevaisuudessakin. Lahjusrikoksia koskevan lainsäädännön tulee pysyä ajantasaisena, jotta pystymme torjumaan korruptiota myös tulevaisuudessa. Samalla on kuitenkin huolehdittava esimerkiksi kansanedustajien mahdollisuuksista tutustua ja olla vuorovaikutuksessa niin ihmisten kuin erilaisten organisaatioidenkin kanssa ilman, että toiminta automaattisesti leimataan kielteisesti. Avoimuus on omiaan vähentämään vuoropuheluun liittyviä ennakkoluuloja.

Viimeisten vuosien aikana lainsäädäntöä on kehitetty avoimuuden suuntaan mm. vaalirahoituksen osalta. Lisäksi Eduskunnan työjärjestykseen on äskettäin otettu säännökset kansanedustajien velvollisuudesta esittää selvitys sidonnaisuuksistaan. Kaikenlainen lahjonta vaarantaa demokratian perustaa ja Kokoomus pitää tärkeänä, että Suomi on myös jatkossa aktiivinen korruption vastaisessa työssä.

Työryhmä on mietinnössään käsitellyt vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisointia, ulkomailla lainsäädännöllistä tehtävää hoitavaa henkilöä koskevaa lahjusrikossäätelyä, lahjusten vanhentumissääntöjä sekä oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamista kirjanpito- ja tilintarkastusrikoksiin. Työryhmä on käsitellyt kutakin aihetta laajasti eri näkökulmat huomioiden. Ainoana muutoksena nykyiseen lainsäädäntöön työryhmä ehdottaa ainoastaan oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalan laajentamista törkeään kirjanpitorikokseen.

Suomella on voimassa varauksella Lahjontaa koskevan neuvoston rikosoikeudellisen yleissopimuksen 12 artiklaan, jossa veloitetaan jäsenvaltiot kriminalisoimaan vaikutusvallan väärinkäyttö/kauppaaminen. Aiemmin todetun mukaisesti työryhmä ei mietinnössään esitä lisättäväksi lainsäädäntöön säännöstä vaikutusvallan väärinkäytön/kauppaamisen osalta. Mietinnössä todetaan, että merkittävä osa yleissopimuksen 12 artiklan tarkoittamista vaikutusvallan väärinkäytön tapauksista voi tulla jo nykyisellään rangaistavaksi mm. lahjusrikoksia ja muita virkarikoksia sekä osallisuutta rikokseen koskevien säännösten pohjalta.

Mietinnössä on käyty laajasti läpi vaikutusvallan väärinkäytösten kriminalisointiin liittyviä ongelmia, erityisesti laillisuusperiaatteen sisältyvän rangaistussäännösten muotoilemisen tarkkarajaisuutta koskevan periaatteen kanssa. Kokoomus pitää tärkeänä, että kriminalisointia

koskevat säännökset pidetään tarkkarajaisena. Säännösten pohjalta tulee olla kohtuudella arvioitavissa, missä kulkee rangaistavan ja ei-rangaistavan käyttäytymisen raja. Tällä on keskeinen merkitys rikoksista epäillyn oikeusturvan kannalta. On tärkeää, että tämä näkökulma huomioidaan, kun lainsäädäntöä kehitetään siten, että Suomelle myönnetty varauma yleissopimuksen 12 artiklaan voitaisiin poistaa.

Oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentamisessa tulee lähtökohtana pitää, että rangaistusvastuu ulottuisi suhteellisen vakaviin rikoksiin. Törkeä kirjanpitorikos on vakavuudeltaan mitattuna sellainen, että rangaistusvastuun laajentamista voitaisiin pitää aiemmin noudatetun linjan mukaisena. Rikosoikeudellisen vastuun ulottamisen laajentamista puoltaa myös se, että kyseessä olevassa rikoksessa oikeushenkilö saa ainakin osassa tapauksissa hyötyä rikoksen johdosta, jolloin myös vastuun ulottamista oikeushenkilöön voidaan pitää perusteltuna. Perusmuotoiseen kirjanpitorikoksessa vastuun laajentamista ei sen sijaan voida pitää perusteltuna edellä esitetyn teon vakavuuden vaatimuksesta johtuen ja lisäksi yksilöllistä vastuuta ja muita seuraamuksia voidaan pitää riittävinä.

Minna Arve, puoluesihteeri